

tibi satis commendatus sit. Etenim ex multis cognosco, meam commendationem plurimum apud te valere. Hunc ego a Cesare liberavi. Frequens enim fuerat nobiscum, atque etiam diutius in causa est, quam nos, commoratus: quo melius te de eo existimaturum arbitror. Fac igitur, mi Rex, ut intelligat has sibi literas plurimum profuisse. Vale.

³ Liberavi] Venia impetrata. *Manur.* cer, in causa Pompeji Regem fuisse. *Idem.*
⁴ Melius] His verbis adducor, ut suspi-

CICERO THERMO PROPR. S. D.

LIII. LUCIO Genucilio Curvo jam pridem utor familiarissime, optimo viro, & homine gratissimo. Eum tibi penitus commendo, atque trado. Primum, ut omnibus in rebus ei te commodes, quoad fides tua dignitasque patietur: patietur autem in omnibus: nihil enim abs te unquam, quod sit alienum tuis, aut etiam suis moribus, postulabit. Præcipue autem tibi commendo negotia ejus, quæ sunt in Helleponto: primum, ut obtineat id juris in agris, quod ei Pariana civitas decrevit, & dedit, & quod semper obtinuit sine ulla controversia: deinde, si quid habebit cum aliquo Hellepontio controversiæ, ut in illam δόλιχον rejicias. Sed non mihi videor, cum tibi totum hominem diligentissime commendarim, singulas ad te ejus causas perscribere debere. Summa illa sit: quidquid officii, beneficii, honoris in Genucilio contuleris, id te existimabo in me ipsum, atque in rem meam contulisse.

ARG. Curvum in omnibus rebus, præcipue in Hellepontii negotiis commendat. ¹ Pariana civitas] Parion civitas in Helleponto, Plinius, &c. *Manur.*
² Δολιχον] Jurisdictionem.

M. T. CICERO THERMO PROPR. S. D.

LIV. CUM multa mihi grata sunt, quæ tu adductus mea commendatione fecisti, tum in primis, quod

M. Mar-
 ARG. Gratias agit, quod liberaliter transierat Marcilium: deinde petit, ne socrus ejus rea fiat. *Anno U. C. 703.*

M. Marcilium, amici atque interpretis mei filium, liberalissime tractavisti. Venit enim Laodiceam, & tibi apud me, mihi que propter te gratias maximas egit. Quare, quod reliquum est, a te peto, quando apud gratos homines beneficium ponis, ut eo libentius his commodes, operamque des, quoad fides tua patietur, ut socrus adolescentis rea ne fiat. Ego cum antea studiose commendabam Marcilium, tum multo nunc studiosius, quod in longa apparitione, singularem & prope incredibilem patris Marcilii fidem, abstinentiam, modestiamque cognovi. Vale.

¹ In longa apparitione] In suo munere id est, præstant magistralibus, apparitorum multorum mensium. Nam Laodiceam primum venit prid. Kal. Sex. eodem rediit incuntes dicabantur, & apparitio munus ipsum. *Apparitores* autem erant scribæ, interpretes, *Apparitores* autem erant scribæ, interpretes, accensi, præcones, histores, viatores, statores, & hujus generis alii: Quos omnes ut cum esset iterum Laodiceæ, Marcilium adolescentens venit. Ex quo de anno epistolæ conjecuram fecimus. *Manur.* ² Apparitione] Omnes, qui apparebant, id est, præstant magistralibus, apparitorum dicabantur, & apparitio munus ipsum. *Apparitores* autem erant scribæ, interpretes, accensi, præcones, histores, viatores, statores, & hujus generis alii: Quos omnes ut libertos fuisse putem, multis adducor exemplis. *Idem.*

M. T. CICERO THERMO PROPR. S. D.

LV. ETSI mihi videor intellexisse, cum tecum Ephefi de re M. Annei, legati mei, locutus sum, te ipsius causa vehementer omnia velle; tamen & M. Annejum tanti facio, ut mihi nihil putem prætermittendum, quod illius interfit: & me a te tanti fieri puto, ut non dubitem, quin ad tuam voluntatem magnus accedat commendationis meæ. Nam cum jam diu diligerem M. Annejum, deque eo sic existimarem, ut res declarat, quod ultro ei detulerim legationem, cum multis petentibus denegassem: tum vero, postea quam mecum in bello atque in re militari fuit, tantam in eo virtutem, prudentiam, fidem, tantamque erga me benevolentiam cognovi, ut hominem neminem pluris faciam. Eum cum Sardianis habere controversiam scis: causam.

Tom. VII.

Q q q fam

ARG. Annejum commendat, legatum suum, præcipue in causa Sardiana. *Anno U. C. 702.* ¹ Ephefi] Quo veni ad xi Kal. Sext. in Ciliciam proficiscens. *Corrad.* ² Sardianis] Sardes Lydiæ civitas, de qua Plinius, libro 5. editionis Hard. novissimæ Tom. 1. pag. 277.

sam tibi exposuimus Ephesi: quam tu tamen coram facilius meliusque cognosces. De reliquo mihi, mehercule, diu dubium fuit, quid ad te potissimum scriberem. Jus enim quemadmodum dicas, clarum & magna cum tua laude notum est. Nobis autem in hac causa nihil aliud opus est, nisi te jus instituto tuo dicere. Sed tamen, cum me non fugiat quanta sit in pratore auctoritas, praesertim ista integritate, gravitate, clementia, qua te esse inter omnes constat: peto abs te pro nostra conjunctissima necessitudine, plurimisque officiis paribus ac mutuis, ut voluntate, auctoritate, studio tuo perficias, ut M. Annejus intelligat, te & sibi amicum esse, quod non dubitat; (saep enim mecum locutus est) & multo amiciorem his meis literis esse factum. In tuo toto imperio, atque provincia, nihil est quod mihi gratius facere possis. Jam, apud ipsum gratissimum hominem atque optimum virum, quam bene positurus sis studium tuum atque officium, dubitare te non existimo. Vale.

M. T. C. THERMOPROPR. S. D.

LVI. **C**LUVIUS Puteolanus valde me observat, valdeque est mihi familiaris. Is ita sibi persuadet, quod in tua provincia negotii habet, nisi te provinciam obtinente, meis commendationibus confecerit, id se in perditis & desperatis habiturum. Nunc, quando mihi ab amico officiosissimum tantum oneris imponitur, ego quoque tibi imponam pro tuis in me summis officiis; ita tamen, ut tibi nolim molestus esse. Mylasii & Alabandenses pecuniam Cluvio debent. Dixerat mihi Euthydemus, cum Ephesi essem, se curaturum, ut ² ecdici Mylasii Romam mitterentur. Id factum non est. Legatos audio missos esse, sed malo ecdicos, ut aliquid officii possit. Quare peto a te, ut & eos, & Alabandenses jubeas ecdi-

ARG. Negotia Cluvii Puteolani commendat. Anno U. C. 702.

¹ Mylasii] Victorius Graecam declinationem secutus, scripsit Mylasiz, & Alabandiz. Mylasia & Alabanda sunt Cariae urbes

in Asia minore. Vide Plin. lib. 5. cap. 28. & 29. Vidor.

² Ecdici] Ecdicus Justiniano defensor civitatis appellatur, vindex reipublicae, qui in primis publicas pecunias curabant & per-

ecnicos Romam mittere. Præterea Philotes Alabandensis ² utroque Cluvio dedit. Hæ ⁴ commissæ sunt. Velim cures, ut aut ³ de hypothecis decedat, easque procuratoribus Cluvii tradat, aut pecuniam solvat. Præterea ⁶ Heracleotæ, & Bargyletæ, qui item debent, aut pecuniam solvant, aut fructibus suis satisfaciant. ⁷ Caunii præterea debent, sed ajunt se depositam pecuniam habuisse. Id velim cognoscas, &, si intellexeris, eos neque ex edicto, neque ex decreto depositam habuisse, des operam, ut usura Cluvio, instituto tuo conferventur. His de rebus eo magis laboro, quod agitur res Cn. Pompeji etiam, nostri necessarii, & quod is magis etiam mihi laborare videtur, quam ipse Cluvius: cui satisfactum esse a nobis valde volo. His de rebus te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

sequebantur. Aliter dicitur Syndicus. Plin. lib. x. epil. 111. Ecdicus nomine Anisemon civitatis pœbat apud me a Julia Epione denarium circiter 40 millia donata ei publice ante annos viginti, & Bala; & Ecclēsa consensiente. Dicebantur & cognitores. Glossæ; Cognitor, dicitur. De quo Gronov. lib. 4. de Pec. vet. c. 3. Græco.

³ Tmodicus] Hypotheca proprie est pignus quodvis, quod debiti causa creditori obligatur: sed strictius Latinis hypotheca dicitur, quod non traditur in manus creditori, sed subicitur ejus potestati & juri, possessione penes debitorem remanente: contra pignus possidendum traditur creditori. Hinc dare hypothecas est res immobiles creditori obligare, ut multis docet Cl. Salmat. de modo Usurarum, cap. 12. Idem.

⁴ Hæ commissæ sunt] Hoc est, possessiones, quoniam ad diem solutum debitum non esse venerunt in potestatem creditoris, ut illas possit vendere. Hypothecæ enim committuntur, quæ cessante solutione debiti, creditoris sunt. Sic merces commissæ dicebantur, quas apud publicanum non profecti erant, & hanc ob causam amittebantur. Vide Salmatium de modo Usurarum, cap. 14. Idem.

⁵ De hypothecis decedat] Hoc est, possessiones oppigneratas quoniam non solvit, creditori vendendas tradat. Idem.

⁶ Heracleotæ & Bargyletæ] Heraclea & Bargylos civitates sunt Carie. Idem.

⁷ Caunii præterea debent] Casuus est Caria oppidum, valedudine habitantium infame, ut Mela ait lib. 1. cap. 16. Idem.

CICERO THERMOPROPR. S.

LVII. **Q**UO magis quotidie ex literis nuntisque bellum magnum esse in Syria cognosco, eo vehementius a te pro nostra necessitudine contendo, ut mihi M. Annejum legatum primo quoque tempore remittas. Nam ejus opera, consilio, scientia rei militaris, vel maxime intelligi-
Q q q 2 telli-

ARG. Petiit, ut Annejum, legatum suum, remittat, ejusque causam Sardiniam com-

mendat. Anno U. C. 703.
¹ Bellum] Particum. Att. 6. 3. & 4.

telligo me & rempublicam adjuvari posse. Quod nisi tanta res ejus ageretur, nec ipse adduci potuisset ut a me discederet, neque ego, ut cum a me dimitterem. Ego in Ciliciam proficisci cogito circiter Kal. Mai. Ante eam diem Annejus ad me redeat, oportet. Illud quod tecum & coram, & per literas diligentissime egi, id & nunc etiam atque etiam rogo, curæ tibi sit ut suum negotium, quod habet cum populo Sardiniano, pro causâ veritate & pro sua dignitate conficiat. Intellexi ex tua oratione, cum tecum Ephesi locutus sum, te ipsius M. Anneii causâ omnia velle. Sed tamen sic velim existimes, te mihi nihil gratius facere posse, quam si intellexero, per te illum ipsum negotium ex sententia confecisse. Idque quam primum ut efficias, te etiam atque etiam rogo. Vale.

M. T. C. TITIO L. F. RUFO, PRÆT. URBANO S.

LVIII. **L**UCIUS Custidius est tribulis, & municeps, & familiaris meus. Is causam habet: quam causam ad te deferet. Commendo tibi hominem, sicuti tua fides & meus pudor postulat: tantum ut faciles ad te aditus habeat: quæ æqua postulabit, ut libente te impetret: sentiatque meam sibi amicitiam, etiam cum longissime absum, prodesse in primis apud te. Vale.

ARG. Ex provincia Custidium, municipem suam commendat. Anno U. C. 703.

M. T. C. C. CURTIO PEDUCEANO, PRÆT. S. D.

LIX. **M**ARCUM Fabium unice diligo, summaque mihi cum eo consuetudo & familiaritas est pervetus. In ejus controversiis quid decernas, a te non peto, (¹ servabis, vabis,

ARG. Commendat M. Fabium Curtio pratori. Anno U. C. 703. ¹ Servabis editum & institutum tuum] Nihil facies aliter atque edixisti, & adhuc solitus es. Solebant autem Prætores & in urbe publice proponere, & provinciales, an-

tequam in provinciam venissent, præmittere editum de summis capitibus jurisdictionis. Superius 6, 9, ad Att. 5, 21. Postume contra meum editum? Erat C. Curcius Peduceanus Prætor peregrinus, cum C. Titius Rufus Prætor urbanus esset. Græm.

vabis, ut tua fides & dignitas postulat, editum, & institutum tuum) sed ut quam facillimos ad te aditus habeat: quæ erunt æqua, libente te impetret: ut meam amicitiam sibi, etiam cum procul absum, prodesse sentiat, præsertim apud te. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

M. T. C. MUNATIO C. F. S. D.

LX. **L**UCIUS Livinejus Trypho est omnino L. Reguli, familiarissimi mei, libertus, cujus calamitas etiam officiosorem me facit in illum. Nam benevolentior, quam semper fui, esse non possum. Sed ego libertum ejus per se ipsum diligo: summa enim ejus erga me officia extiterunt his nostris temporibus, quibus facillime bonam benevolentiam hominum & fidem perspicere potui. Eum tibi ita commendo, ut homines grati & memores bene meritos de se commendare debent. Pergratum mihi feceris, si ille intellexerit, se, quod pro salute mea multa pericula adierit, sæpe hieme summa navigarit, pro tua erga me benevolentia gratum etiam tibi fecisse. Vale.

ARG. Commendat Livinejum Reguli libertum. ¹ Temporibus] Cum exularet. Vide ep. tum. Anno incerto. ¹⁷ ad Att. lib. 3. Munat.

M. T. C. P. SILIO, PROPR. S. D.

LXI. **T**ITO Pinnio familiarissime me usum esse, scire te arbitror, quod quidem ille testamento declaravit, qui me cum tutorem, tum etiam secundum heredem instituerit. Ejus filio mire ¹ studioso, & erudito, & modesto, pecuniam Nicæneses grandem debent, ad H-S octogies: &, ut audio, in primis volunt ei solvere. Pergratum igitur mihi feceris, quando non modo reliqui tutores, qui sciunt quanti me causa facturum esse, si dederis operam, quoad tua fides digni-

ARG. Commendat Pinnium Bithyniæ provinciales debebant. Anno U. C. 701. ¹ Studioso] Nota dictum simpliciter.

gnitasque patietur, ut quam plurimum pecuniæ Pinnio solvatur Nicaesium nomine. Vale.

M. T. C. P. SILIO, PROPR. S. D.

LXII. **E**T in Atilii negotio te amavi: cum enim sero venissem, tamen honestum equitem Romanum beneficium tuo conservavi: & mehercule semper sic in animo habui, te in meo ære esse propter Lamiam nostri conjunctionem, & singularem necessitudinem. Itaque primum tibi ago gratias, quod me omni molestia liberas: deinde impudentia prosequor, sed idem sarciam. Te enim semper sic colam, & tuebor, ut quem diligentissime. Quintum fratrem meum, si me diligis, eo numero cura ut habeas, quo me. Ita magnum beneficium tuum magno cumulo auxeris. Vale.

ARG. De Atilio gratias agit: suum fratrem commendat. Anno U. C. 702.

1 Venissem] In provinciam. Manur.

2 Te in meo ære esse] Meum esse. Ducta

similitudine a numerorum possessione. Ep. 14.

lib. 15. Multi sunt, anni, cum ille in ære

meo est. Idem.

3 Lamia] L. Lamia, de quo vide epist.

16. lib. 11. & epist. 29. lib. 12. Idem.

4 Impudentia prosequor] Quia tibi alios

quoque commendo, ut Q. fratrem. Idem.

5 Sarciam] Remunerabor officia tua. Idem.

M. T. C. P. SILIO, PROPR. S. P. D.

LXIII. **N**ON putavi fieri posse, ut mihi verba deessent: sed tamen in C. Lænio commendando desunt. Itaque rem tibi exponam paucis verbis, sed tamen ut plane perspicere possis voluntatem meam. Incredibile est, quanti faciamus & ego, & frater meus, qui mihi carissimus est, M. Lænium. Id fit cum plurimis ejus officiis, tum summa probitate, & singulari modestia. Eum ego a me invitissimus dimisi, cum propter familiaritatem & consuetudinis suavitatem, tum quod consilio ejus fideli ac bono libenter utebar. Sed vereor, ne jam mihi superesse verba putes, quæ dixeram defutura. Commendo tibi hominem, sicut intelligis, me, de quo ea supra

ARG. C. Lænium diligentissime commendat. Anno U. C. 702.

pra scripserim, debere commendare: a teque vehementer etiam atque etiam peto, ut, quod habet in tua provincia negotii, expedias: quod tibi videbitur rectum esse, ipsi dicas. Hominem facillimum, liberalissimumque cognosces. Itaque te rogo, ut eum solutum, liberum, confectis ejus negotiis pro te, quam primum ad me remittas. Id mihi, fratricum meo gratissimum feceris. Vale.

M. T. C. P. SILIO, PROPR. S. D.

LXIV. **N**ERO meus mirificas apud me tibi gratias egit, profusus incredibiles, ut nullum honorem sibi haberi potuisse diceret, qui a te prætermissus esset. Magnum fructum ex ipso capies: nihil est enim illo adolescente gratius. Sed mehercule mihi quoque gratissimum fecisti. Pluris enim ex omni nobilitate neminem facio. Itaque, si ea feceris, quæ ille per me tecum agi voluit, gratissimum mihi feceris. Primum de Paufania Alabandensi, sustentens rem, dum Nero veniat. Vehementer ejus causa cupere eum intellexi. Itaque hoc valde te rogo. Deinde Nylæos, quos Nero in primis habet necessarios, diligentissimeque tueri ac defendit, habeas tibi commendatissimos: ut intelligat illa civitas, sibi in Neronis patrocinio summum esse præsidium. Strabonem Servilium tibi sæpe commendavi: nunc eo facio id impensius, quod ejus causam Nero suscepit. Tantum a te

ARG. Ti. Nerone suo honorifice tractato, gratias agit Silio, eumque magis & vehementius commendat. Anno U. C. 702.

1 Nero meus] Non vulgarem benevolentia

significationem habet pronomen meus.

Hic est P. Claudius Nero, cujus uxorem

Liviam Drusillam Augustus postea prægnan-

tem abduxit. Matrimonium Tullia, Cice-

ronis filia, hoc ipso tempore videtur expe-

ditisse: nec recusavit Cicero, sed, quos ho-

mines ea de re ad uxorem & filiam mis-

erat, ii Romam venerunt factis cum Dol-

bella sponfalibus, ep. 6. lib. vi. ad Att.

Quæstor fuit C. Cæsar Alexandrino bello:

pontifex in locum P. Scipionis substitutus:

Colonias Narbonam & Arelate duxit: occi-

so Cæsare, de præmiis tyrannicidarum referendum censuit: præturam gessit: Antonius in disensione civili secutus est: postremo pace facta, in urbem reuersus, uxorem suam Liviam, ante jam Tiberium, qui postea imperator fuit, enixam, petenti Augusto concessit: nec multo post e vita cessit. Nero Sabinum vocabulum est, pro, fortis ac strenuus: ut ait Suetonius. Man.

2 Nobilitate] Neronis Claudii, & Pulchri, patricii; Marcelli vero plebeji. Sed nobilitas non a genere patricio, (multi enim patricii nullos gessere, aut male gessere magistratus: itaque nobiles non fere) sed a parentum aut majorum virtute sumitur, unde plebeji multi nobiles. Idem.

te petimus, ut agas eam rem, nec relinquo hominem innocentem ad alicujus tui dissimilis questum. Id cum gratum mihi erit, tum etiam existimabo, te humanitate tua esse usum. Summa hujus epistolæ hæc est, ut ornes omnibus rebus Neronem, sicut instituisi, atque fecisti. ³ Magnum theatrum habet ista provincia, non ut hæc nostra, adolescentis nobilis, ingeniosi, abstinentis commendationem atque gloriam. Quare si te fautore usus erit, sicuti profecto & utetur, & usus est, amplissimas clientelas acceptas a majoribus confirmare poterit, & beneficiis suis obligare. Hoc in genere si eum adjuveris eo studio, quo ostendisti, apud ipsum præclarissime posueris: sed mihi etiam gratissimum feceris. Vale.

³ *Magnum theatrum*] Plus ex ista provincia petit Tiberius, quam ex nostra, magis que in illa conspicitur, quam hic, ubi assecutus est sane que potest adolescens. Vel, valde conspectum te facit & illustri loco posita hæc provincia: vel, quam celsus & potens es, cum adolescens summo genere natus, ingenio florentissimo, sanctis & pricis moribus in tua provincia peregrinatur, & per te producitur atque ostentatur, digno ipsa gloria, apud avitos familiae clientes: ut 12, 29, J. F. Gronov.

M. T. C. P. SILIO, PROPR. S. D.

LXV. CUM P. Terentio Hispone, qui operas in scriptura pro magistro dat, mihi summa familiaritas consuetudoque est, multaque & magna inter nos officia paria & mutua intercedunt. Ejus summa existimatio agit in eo, ut ² pactiones cum civitatibus reliquis conficiat. Non me præterit, nos eam rem Ephesi expertos esse, neque ab Ephesiis ullo modo impetrare potuisse. Sed cum, quemadmodum omnes existimant, & ego intelligo, tua cum summa integritate, tum singulari humanitate & mansuetudine consecutus es, ut libentissimis Græcis, nutu, quod velis, consequare: peto a te majorem in modum, ut honoris mei causa, hac laude Hisponem affici velis. Præterea cum sociis scripturæ

ARG. Hisponem commendat, ut pactiones cum civitatibus pro publicanis conficiat. Anno U. C. 702.

¹ *Operas in scriptura*] Negotia publicanorum curat. Eodem sensu dixit epist. 9. Est in operis societatis. Scriptura vero est ratio

tota publicanorum, qui vel decumas, vel portoria, vel pasua redimunt. *Manus*.

² *Pactiones*] Pro pecunia publicanis debita. Nam inter sociorum civitates & publicanos Romanos controversia fere semper oriebatur in exactione vestigialium. *Idem*.

pturæ mihi summa necessitudo est; non solum ob eam causam, quod ea societas univèrsa in mea fide est, sed etiam quod plerisque sociis utor familiarissime. Ita & Hisponem meum per me ornaris, & societatem mihi conjunctiorem feceris: tuque ipse & ex hujus observantia, gratissimi hominis, & ex sociorum gratia, hominum amplissimorum, maximum fructum capies, & me summo beneficio affeceris. Sic enim velim existimes, ex tota tua provincia, omnique isto imperio, nihil esse, quod mihi gratius facere possis. Vale.

M. T. C. P. SERVILIO, PROPR. S. D.

LXVI. AULUM Cæcinam, maxime proprium clientem familiaritatis vestræ, non commendarem tibi, cum scirem, qua fide in tuos, qua clementia in calamitosos soleres esse: nisi me & patris ejus, quo sum familiarissime usus, memoria, & ¹ hujus fortuna ita moveret, ut hominis omnibus mecum studiis officiique conjunctissimi, movere debebat. A te hoc omni contentione peto, sic ut majore cura, majore animi labore petere non possim, ut ad ea, quæ tua sponte sine cujusquam commendatione faceres in hominem tantum & talem, calamitosum, aliquem afferant cumulum meæ literæ, quo studiosius eum, quibuscunque rebus possis, juves. Quod si Romæ fuisses, etiam salutem A. Cæcinæ effemus (ut opinio mea fert) per te consecuti. De qua tamen magnam spem habemus, freti clementia ² collegæ tui. Nunc, cum tuam justitiam secutus, tutissimum sibi portum provinciam istam esse duxit, etiam atque etiam te rogo atque oro, ut eum & ³ in reliquiis veteris negotiationis colligendis juves,

Tom VII.

R r r &

ARG. Cæcinam in colligendis Asiaticæ negotiationis reliquiis commendat. Anno U. C. 707.

¹ *Hujus fortuna*] Exulabat, quia Pompejanus partem secutus erat, & Cæsari præterea, scripto libro, maledixerat. Epist. 7. lib. vi. *Manus*.

² *Collegæ tui*] Cæsaris, qui secundum consulatam cum Servilio gessit. *Idem*.

³ *In reliquiis*] Veram lectionem ostendunt libri veteres. In Palat. sex. & in Mentel. & in meo secundo scribitur recte: In reliquiis veteris negotiationis colligendis. Reliqua enim, ut notum, sunt que rationibus subductis debita solvenda remanent, ut & pensiones, ac vestigalia ad diem non soluta. Cic. xvi. ad Art. ep. 2. 3. In Pandect. Reliqua vestigialis, reliqua conductationis; & reliquari ac reliquatores de iis qui non ad diem solvunt vestigal, pensionem. *Græv*.

dunt libri veteres. In Palat. sex. & in Mentel. & in meo secundo scribitur recte: In reliquiis veteris negotiationis colligendis. Reliqua enim, ut notum, sunt que rationibus subductis debita solvenda remanent, ut & pensiones, ac vestigalia ad diem non soluta. Cic. xvi. ad Art. ep. 2. 3. In Pandect. Reliqua vestigialis, reliqua conductationis; & reliquari ac reliquatores de iis qui non ad diem solvunt vestigal, pensionem. *Græv*.

& cæteris rebus tegas, atque tueare. Hoc mihi gratius face-
re nihil potes. Vale.

M. T. C. P. SERVILIO, PROPR. S. D.

LXVII. **E**X provincia mea Ciliciensi, cui scis ¹ τρεῖς διο-
κλήσεις Asiaticas attributas fuisse, nullo sum fa-
miliarius usus, quam Androne, Artemonis filio, Laodicensi:
cumque habui in ea civitate cum hospitem, tum vehemen-
ter ad mea vitæ rationem & consuetudinem accommodatum.
Quem quidem multo etiam pluris, posteaquam deceffi, fa-
cere cœpi, quod multis rebus expertus sum gratum homi-
nem, mæique memorem. Itaque eum Romæ libentissime vi-
di. Non enim te fugit, qui plurimis in ista provincia beni-
gne fecisti, quam multi grati reperiantur. Hæc propterea
scripsi, ut & me non sine causa laborare intelligeres, & tu
ipse eum dignum hospitio tuo iudicares. Feceris igitur mihi
gratissimum, si ei declararis, quanti me facias; id est, si
repperis eum in fidem tuam, & quibuscunque rebus honeste
ac sine molestia tua poteris, adjuveris. Hoc mihi erit vehe-
menter gratum: idque ut facias, te etiam atque etiam ro-
go. Vale.

ARG. Commendat Andronem Laodicensem. ¹ Τρεῖς διοκλήσεις] Tres jurisdictiones. Ex
Anno U. C. 707. fuere, Laodicea, Cibyra, Apamæa. *Man.*

M. T. C. P. SERVILIO ISAURICO, PROC.
COLLEGÆ S. D.

LXVIII. **G**RATÆ mihi vehementer tuæ literæ fuerunt, ex
quibus cognovi cursus navigationum tuarum.
Significabas enim memoriam tuam nostræ necessitudinis, qua
mihi nihil poterat esse jucundius. Quod reliquum est, mul-
to etiam erit gratius, si ad me de republica, id est, de sta-
tu provinciæ, de institutis tuis familiariter scribes. Quæ,
quan-

ARG. Latatur felici navigationis cursu: ut de provinciæ statu scribat, petit: officia
sua promittit. Anno U. C. 707.

quam ex multis pro tua claritate audiam, tamen liben-
tissime ex tuis literis cognoscam. Ego ad te, de reipublicæ
summa quid sentiam, non sæpe scribam, propter periculum
ejusmodi literarum. Quid agatur autem, scribam sæpius.
Sperare tamen videor, Casari, ¹ collegæ nostro, fore curæ,
& esse, ut habeamus aliquam rempublicam, cujus consiliis
magni referebat te interesse. Sed, si tibi utilius est, id est,
gloriosius, Asiæ præesse, & istam partem reipublicæ male af-
fectam tueri, mihi quoque idem, quod tibi & laudi tuæ
profuturum est, optatius debet esse. Ego, quæ ad tuam di-
gnitatem pertinere arbitror, summo studio diligentiaque
curabo: in primisque tuebor omni observantia clarissimum vi-
rum, patrem tuum: quod & pro vetustate necessitudinis, &
pro beneficiis vestris, & pro dignitate ipsius facere debeo.
Vale.

¹ Collegæ] In augurato. Quamquam enim pontifex maximus fuit, tamen etiam augur.
Philipp. 2. 33. *Cellar.*

M. T. C. P. SERVILIO, COLLEGÆ S. D.

LXIX. **C**AIUS Curtius Mithres, est ille quidem, ut scis,
libertus Postumi, familiarissimi mei: sed me col-
lit, & observat æque, atque illum ipsum patronum suum.
Apud eum sic Ephesi fui, quotiescunque fui, tanquam domi
meæ: multaque acciderunt, in quibus & benevolentiam ejus
erga me experirer, & fidem. Itaque si quid aut mihi, aut
meorum cupiam in Asia opus est, ad hunc scribere consue-
vi, hujus cum opera & fide, tum domo & re uti, tanquam
mea. Hæc ad te eo pluribus scripsi, ut intelligeres, me non
vulgariter, nec ambitiose, sed ut pro homine intimo, ac
mihi perneccessario, scribere. Peto igitur a te, ut in ea con-
troversia, quam habet de fundo cum quodam Colophonio,
& in cæteris rebus, quantum fides tua patietur, quantumque
tuo commodo poteris, tantum & honoris mei causa commo-
des; etsi, ut ejus modestiam cognovi, gravis tibi nulla in

R r r 2 re

ARG. C. Curtium, ut in fidem recipiatur, commendat. Anno U. C. 707.

re erit. Si & mea commendatione, & sua probitate affectus erit, uti de bene existimes, omnia se adeptum arbitrabitur. Ut igitur eum recipias in fidem, habeasque in numero tuorum, te vehementer etiam atque etiam rogo. Ego, quæ te velle, quæque ad te pertinere arbitrabor, omnia studiose diligenterque curabo. Vale.

M. T. C. P. SERVILIO, COLLEGÆ S. P. D.

LXX. **Q**UIA non est obscura tua in me benevolentia, sic fit, ut multi per me tibi velint commendari. Ego autem tribuo nonnunquam in vulgus: sed plerumque necessarius, ut hoc tempore. Nam cum T. Ampio Balbo mihi summa familiaritas, necessitudoque est. Ejus libertum, T. Ampium Menandrum, hominem¹ frugi & modestum, & patrone & nobis vehementer probatum, tibi commendo majorem in modum. Vehementer mihi gratum feceris, si, quibuscunque rebus sine tua molestia poteris, ei commodaris. Quod ut facias, te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

ARG. Balbi libertum Menandrum commendat. Anno U. C. 707. & in rege quoque Dejotaro frugalitatem Cicero laudavit. Nam in oratione pro illo
¹ Frugi] Frugi & nequam, opponuntur. Cicero, *Omnes*, inquit, *sunt in illo regie*
Est autem propria laus in servo, & in libertis, *sed præcipue singularis & admiranda frugalitas*. Manutius.

M. T. C. P. SERVILIO, COLLEGÆ S. D.

LXXI. **M**ULTOS tibi commendem necesse est, quando omnibus nota nostra necessitudo est, tuaque erga me benevolentia. Sed tamen, etsi omnium causa, quos commendo, velle debeo: tamen cum omnibus non eadem mihi causa est. T. Agufius & comes meus fuit illo miserimo tempore, & omnium itinerum, navigationum, laborum, periculorum meorum socius: neque hoc tempore discessisset a me, nisi ego ei permisisssem. Quare sic tibi eum commendo,
ut

ARG. Commendat T. Agufium, veterem amicum. Anno U. C. 707.

ut unum de meis domesticis, & maxime necessariis. Pergatum mihi feceris, si eum ita tractaris, ut intelligat hanc commendationem sibi magno usu atque adjumento fuisse. Vale.

M. T. C. P. SERVILIO COLLEGÆ, S. D.

LXXII. **C**ÆRELLIÆ¹, necessaria mea, rem, nomina, possessiones Asiaticas commendavi tibi præsens in hortis tuis, quam potui diligentissime: tuque mihi, pro tua consuetudine, proque tuis in me perpetuis maximisque officiis, omnia te facturum liberalissime recepisti. Meminisse te id spero: scio enim solere. Sed tamen Cærelliæ procuratores scripserunt, te propter magnitudinem provinciae, multitudinemque negotiorum, etiam atque etiam esse commonefaciendum. Peto igitur, ut memineris te omnia, quæ tua fides pateretur, mihi cumulate recepisse. Equidem existimo, habere te magnam facultatem (sed hoc est tui consilii & iudicii) ex eo senatus-consulto, quod in heredem C. Vennonii factum est, Cærelliæ commodandi. Id senatus-consultum tu² interpretabere pro tua sapientia. Scio enim, ejus ordinis auctoritatem semper apud te magni fuisse. Quod reliquum est, sic velim existimes, quibuscunque rebus Cærelliæ benigne feceris, mihi te gratissimum esse facturum. Vale.

ARG. Cærelliæ negotia & procuratores ipsos de finibus habet. Dio lib. 46. Caleni verba recitat, lascivam, ac libidinofam cum Cærelliæ consuetudinem Ciceroni exprobrantis. Manutius.
¹ Cærelliæ] Hæc mulier, Philosophiæ dedita, valde Ciceronem observavit, ejusque scripta libenter legit. Epist. 21. ad Att. lib. XIII. *Mirifice Cærelliæ studio videlicet Philosophiæ flagrans, describit a tuis: istos*
² Interpretabere] Iudicabis, an eam, quam ego arbitror, facultatem habeas ex eo S. C. Cærelliæ commodandi. Idem.

M. T.

M. T. C. Q. PHILIPPO, PROCOS. S. D.

LXXIII. **G**RATULOR tibi, quod ex provincia saluum te ad tuos recepisti, incolumi fama, & republica. ² Quod si Romæ: te vidissem, coramque gratias egissem, quod tibi L. Egnatius, familiarissimus meus, absens, L. Oppius, præfens, curæ fuisset. Cum Antipatro Derbete mihi non solum hospitium, verum etiam summa familiaritas intercedit. Ei te vehementer successuisse audivi, & moleste tuli. De re nihil possum iudicare; nisi illud mihi certe persuadeo, te, talem virum, nihil temere fecisse. A te autem, pro veteri nostra necessitudine, etiam atque etiam peto, ut ejus filios, qui in tua potestate sunt, mihi potissimum condones, nisi quid existimas in ea re violari existimationem tuam. Quod ego si arbitrarer, nunquam te rogarem: mihi que tua fama multo antiquior esset, quam illa necessitudo est. Sed mihi ita persuadeo, (potest fieri ut fallar) eam rem laudi tibi potius, quam vituperationi fore. Quid fieri possit, & quid mea causa facere possis (nam quin velis, non dubito) velim, si tibi grave non erit, certiozem me facias. Vale.

ARG. Saluum ex provincia revertisse gratulatur: Egnatii & Oppii causa gratias agit; & ut Antipatri filios sibi condonet, rogat. Anno incerto.

¹ Procos.] Sulpicior hoc verbum abundante, & additum ab aliquo, qui putavit, cum in sequentis epistolæ inscriptione Proconsul Philippus vocetur, multo magis in hac, quæ ordine antecedit, vocari debere: cum pervertis (ut jam diximus) ordo sit, & illam, quæ sequitur, huic omnino præponendam esse coniter. Quo modo enim proconsul appellari potest, cum in urbem, deposito

imperio, redierit? In urbe enim potius Philippum esse, quam ad urbem, facile credo: cum dicat Cicero: Quod si Romæ te vidissem, coram gratias egissem: & quia qui ad urbem morabantur, triumphum expeiebant: cujus rei nullus fit mentio in epistola: nec vero triumphavit unquam hic Q. Philippus. Manut.

² Quod si Romæ: te vidissem] Ita Victorius. Sed Manut. & Lamb. Quod si Romæ te vidissem, coram gratias, &c. Grævius vero ex Mss. Quod si Romæ fuisset, te vidissem, &c.

M. T.

M. T. C. Q. PHILIPPO, PROC. S. D.

LXXIV. **E**TSI non dubito, pro tua in me observantia, proque nostra necessitudine, quin commendationem meam memoria teneas, tamen etiam atque etiam eundem tibi L. Oppium, familiarem meum præsentem, & L. Egnatium, familiarissimi mei, absentis, negotia commendo. Tanta mihi cum eo necessitudo est, familiaritasque, ut, si mea res esset, non magis laborarem. Quapropter gratissimum mihi feceris, si curaris, ut is intelligat me a te tantum amari, quantum ipse existimo. Hoc mihi gratius facere nihil potes: idque ut facias, te vehementer rogo. Vale.

ARG. Oppium præsentem, & Egnatii absentis negotia commendat. Anno incerto.

M. T. C. T. TITIO T. F. LEGATO S. D.

LXXV. **E**TSI non dubito, quin apud te mea commendatio prima satis valeat, tamen obsequor homini familiarissimo, C. Aviano Flacco: cujus causa omnia cum cupio, tum mehercule etiam debeo. De quo & præfens tecum egi diligenter, cum tu mihi humanissime respondisti, & scripsi ad te accurate antea: sed putat interesse sua, me ad te quam sæpissime scribere. Quare velim mihi ignoscas, si illius voluntati obtemperans, minus videbor meminisse constantiæ tuæ. A te idem illud peto, ut de loco, quo deportet frumentum, & de tempore, Aviano commodes: quorum utrumque per eundem me obtinuit triennium, dum Pompejus isti negotio præfuit. Summa est, in quo mihi gratissimum facere possis, si curaris, ut Avianus, quando se a me amari putat, me a te amari sciat. Erit id mihi pergratum. Vale.

ARG. Avianum Flaccum commendat Titio legato. Anno U. C. 701.

M. T.

M. T. C. QUATUORVIRIS ET
DECURIONIBUS S. D.

LXXVI. **T**ANTÆ mihi cum Q. Hippiō causæ necessitudinis sunt, ut nihil possit esse conjunctius, quam nos inter nos sumus. Quod nisi ita esset, uterer mea consuetudine, ut vobis nulla in re molestus essem. Etenim vos mihi optimi testes estis, cum mihi persuasum esset, nihil esse, quod a vobis impetrare non possem, nunquam me tamen gravem vobis esse voluisse. Vehementer igitur vos etiam atque etiam rogo, ut honoris mei causa liberalissime C. Valgium² Hippiānum tractetis, remque cum eo conficiatis, ut quam possessionem habet in agro Fregellano, a vobis emptam, eam liberam & immunem habere possit. Id si a vobis impetraro, summo me beneficio vestro affectum arbitror. Vale.

ARG. Petit C. Valgio emptæ possessionis in agro Fregellano immunitatem. Eod. Anno. 1 Quatuor viris & decurionibus] Fregellanis. Fregellæ, colonia fuit deducta, ut ostendit Vellejus, anno urbis 424. Quatuor viri igitur non modo municipiis, verum coloniis quoque præerant, item ut consules

Romæ: quanquam & duumviri in plerisque coloniis, atque adeo in nonnullis municipiis fuerunt. Quod lib. 1. de antiq. Ital. jure Carolus Sigon. egregie docuit. Man. 2 Hippiānum] Hippii filium naturalem, adoptatum autem a C. Valgio, a quo prænomen & nomen accepit. Idem.

M. T. C. P. SULPICIO IMP. S. D.

LXXVII. **C**UM his temporibus non sane in senatum ventitarem, tamen, ut tuas literas legi, non exi-

ARG. Officio suo in supplicatione decernenda narrato, commendat M. Bolanum, & servum fugitivum restitui curet, amanter rogat. Anno U. C. 708.

1 P. Sulpicio] Bernardinus Rutillius, qui opinionem quædam suam in Familiāres, ut vocant, Ciceronis epistolas, me puero, editur, legendum arbitrabatur. P. Vatinius adductus in hanc sententiam ea ratione, quia Cicero de servo suo Dionysio scribit in hac epistola: de quo item Vatinius ad Ciceronem in duabus 9. 10. lib. 5. & ad eum

Cicero epist. 11. ibidem. Sensit idem postea Corradus in suis scholiis. Mihi non satis neque Rutillii, neque Corradi sententia, quam alii postea secuti sunt, probatur. Nam, ut illud omittam, quod hæc hujus epistolæ verba: Salvo jure nostræ veteris amicitia: & quæ sunt infra: Pro tuo perpetuo in me studio: non videntur in Vatiniū convenire, cujus erga Ciceronem perpetuum concerte studium non fuerat, inimicitia, oratione adversus eum notissimis, interruptum: ut hoc, inquam, omittam, quod exiguè pon-

xistimavi, me salvo jure² nostræ veteris amicitia, multorumque inter nos officiorum, facere posse, ut honori tuo deessem. Itaque adfui supplicationemque tibi libenter decrevi; nec reliquo tempore ullo aut rei, aut existimationis, aut dignitati tuæ deero. Atque, hoc ut tui necessarii fiant, hoc me animo erga te esse, velim facias eos per literas certos, ut, si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi jure suo denunciare. M. Bolanum, virum bonum, & fortem, & omnibus rebus ornatum, meumque veterem amicum, tibi magnopere commendo. Pergratum mihi feceris, si curaris, ut is intelligat hanc commendationem sibi magno adjumento fuisse. Ipsumque virum optimum gratissimumque cognosces. Promitto tibi, te ex ejus amicitia magnam voluptatem esse capturum. Præterea a te peto majorem in modum, pro nostra amicitia, & pro tuo perpetuo in me studio, ut in hac re etiam labores. Dionysius, servus meus, qui meam bibliothecam multorum nummorum tractavit, cum multos libros subripisset, nec se impune laturum putaret, aufugit. Is est in provincia tua. Eum & M. Bolanus, familiaris meus, & multi alii³ Naronæ viderunt. Sed, cum se a me manumissum esse diceret, crediderunt. Hunc tu si mihi restituendum curaris, non possum dicere quam mihi gratum futurum sit. Res ipsa parva, sed animi mei dolor magnus est. Ubi

Tom. VII.

S i f f

ponderis non est: valde me movet ea ratio, quod post supplicationem decretam scribit Cicero de servo suo ad Sulpicium: at Vatinius decreta supplicatio videtur Octobri mense, ut ex epist. 10. lib. 5. non dubiam facere conjecturam licet. Scripsit enim Vatinius Nonis Dec. eam epistolam cum de supplicatione decreta jam & Ciceronis literis cognovisset. Ante Novembrem autem alteram ejusdem epistolam acceperat Cicero, datam v. id. Quint. in qua de fuga servi Dionysii se audivisse significavit. Quod cum ita sit; cui verisimile videatur, hanc epistolam, Sulpicio inscriptam, in qua de supplicatione decreta sit mentio, ad Vatiniū de Dionysii fuga, multo ante supplicationem ei cognita, ut ignota de re missam esse? Ad hanc rationem accedit altera, ipsa quoque, ut arbitror, non contemnenda. Nam cum Cicero supplicationem decretam Sulpicio si-

gnificat, eodem tempore M. Bolanum commendat. Vatinius autem in epistola sua de supplicatione sibi decreta respondens, verbum de Bolano nullum facit. Consensum omnino veterum librorum, quibus in omnibus perspicue scriptum video, ne una quidem litera veritatem obscurante, P. Sulpicio. Manutius. Placet conjectura Rutillii & Corradi. Vatiniū enim cum Illyrico, Sulpicium Achajæ præfuisse, præter adducta loca ostendunt libri xv. epistolæ 5. & 6. J. F. Gronov.

2 Nostra veteris amicitia] Hoc convenire in Vatiniū negat Manutius, ut & pro tuo perpetuo in me studio. Sed sic etiam loquebantur, qui amici olim, dein inimici fuissent, propter reconciliatam gratiam, quasi medio odiorum tempore memoria exempto.

Idem. 3 Naronæ] In Dalmatia.

fit, & quid fieri possit, Bolanus te docebit. Ego si hominem per te recuperaro, summo me a te beneficio affectum arbitror. Vale.

M. T. C. ALLIENO PROC. S. D.

LXXVIII. **D**EMOCRITUS Sicyonius non solum hospes meus est, sed etiam, quod non multis contingit, Græcis præfertim, valde familiaris. Est enim in eo summa probitas, summa virtus, summa in hospites liberalitas & obsequantia: meque præter ceteros & colit, & observat, & diligit. Eum tu non modo suorum civium, verum pene Achajæ principem cognosces. Huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem patefacio, & munio. Cognitum per te ipsum, quæ tua natura est, dignum tua amicitia atque hospitio judicabis. Peto igitur a te, ut, his literis lectis, recipias eum in tuam fidem: polliceare omnia te facturum mea causâ. De reliquo, si, id quod confido, fore dignum eum tua amicitia hospitioque cognoveris, peto ut eum complectare, diligas, in tuis habeas. Erit id mihi majorem in modum gratum. Vale.

ARG. Petiit ut Democritum in suam fidem recipiat. Anno U. C. 707.

M. T. C. ALLIENO PROC. S. P. D.

LXXIX. **E**T te scire arbitror, quanti fecerim C. Avianum Flaccum: & ego ex ipso audieram, optimo & gratissimo homine, quam a te liberaliter esset tractatus. Eius filios dignissimos illo patre, meosque necessarios, quos ego unice diligo, commendo tibi sic, ut majore studio nullos commendare possim. C. Avianus in Sicilia est, Marcus est nobiscum. Ut illius dignitatem præsentis ornes, rem utriusque defendas, te rogo. Hoc mihi gratius in ista provincia facere nihil potes: idque ut facias, te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

ARG. Cajum & Marcum Avianos, fratres, commendat. Anno U. C. 707.

EPI-

EPISTOLARUM
AD FAMILIARES
LIBER XIV.

TULLIUS TERENTIÆ SUÆ, TULLIOLÆ
SUÆ, CICERONI SUO S. D.

I. **E**T literis multorum, & sermone omnium fertur ad me, incredibilem tuam virtutem & fortitudinem esse, teque nec animi, nec corporis laboribus defatigari. Me miserum! te ista virtute, fide, probitate, humanitate, in tantas arumnas propter me incidisse! Tulliolamque nostram ex quo patre tantas voluptates capiebat, ex eo tantos percipere luctus! Nam quid ego de Cicerone dicam? qui, cum primum sapere coepit, acerbissimos dolores miseratque percepit. Quæ si, ut tu scribis, fato facta putarem, ferrem paulo facilius: sed omnia sunt mea culpa commissa, qui ab his me amari putabam, qui invidebant: eos non sequebar, qui petebant. Quod si nostris consiliis usi essemus, neque apud nos tantum valuisset sermo aut stultorum amicorum, aut improborum; beatissimi viveremus. Nunc, quando sperare nos amici jubent, dabo operam, ne mea valetudo tuo labori desit. Res quanta sit, intelligo: quantoque fuerit facilius manere domi, quam redire. Sed tamen, si omnes tribunos plebis habemus, si Lentulum tam studio-

S f f 2

ARGUMENTUM. Ab exule scripta, quæ deinde de spe restitutionis, utcumque exigua: de familia, de pestilentia, Plancii officii, Pisonis humanitate, & aliis agit. Terentiæ uni, ex sensu, inscribi debuit hæc epistola. Anno U. C. 695.

1 Terentiæ] Hæc quater nupsit, Cicero- ni, Sallustio historico, Messalæ Corvino, Vi-

bio Rufo. Dio lib. 57. & D. Hieronymus lib. 1. adversus Jovinianum. Vixit annos 103. Plin. lib. vii. cap. 48. Manur.

2 Cum primum] Hoc tempore annum agebat ætatis suæ Cicero filius octavum. Natus enim erat Cotta & Torquato cost. ut ex epist. 1. lib. 1. ad Atticum licet intelligere. Idem.